

SPREJETA BESEDILA

P8_TA(2017)0063

Izvajanje programa Evropa za državljane

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 2. marca 2017 o izvajanju Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014 z dne 14. aprila 2014 o uvedbi programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2014–2020 (2015/2329(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 10 in 11 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), v katerih je navedeno, da ima vsak državljan pravico sodelovati v demokratičnem življenju Unije in da dajejo institucije državljanom in predstavniškimi združenjem možnost izražanja in javne izmenjave mnenj glede vseh področij delovanja Unije ter vzdržujejo odprt, pregleden in reden dialog s predstavniškimi združenji in civilno družbo,
 - ob upoštevanju protokola št. 1 o vlogi nacionalnih parlamentov v Evropski uniji,
 - ob upoštevanju protokola št. 2 o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti,
 - ob upoštevanju Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014 z dne 14. aprila 2014 o uvedbi programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2014–2020¹,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. januarja 2016 o vlogi medkulturnega dialoga, kulturne raznolikosti in izobraževanja pri spodbujanju temeljnih vrednot EU²,
 - ob upoštevanju poročila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o izvajanju, rezultatih in splošni oceni programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2007–2013 (COM(2015)0652),
 - ob upoštevanju člena 52 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku odobritve samoiniciativnih poročil in Priloge 3 k navedenemu sklepu,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje ter mnenj Odbora za proračun in Odbora za ustavne zadeve (A8-0017/2017),
- A. ker je Evropa za državljane edinstven in zelo simboličen program, saj gre za

¹ UL L 115, 17.4.2014, str. 3.

² Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0005.

spremljanje razprave civilne družbe in kritično razmišljanje o evropskem projektu, njegovi zgodovini ter gibanjih in idejah, na katerih temelji, ter ker z boljšimi pogoji za državljansko in demokratično udeležbo na ravni Unije prispeva k boljšemu poznavanju evropskih postopkov odločanja;

- B. ker je cilj programa Evropa za državljane okrepiti občutek evropskega državljanstva in pripadnosti, povečati solidarnost, medsebojno strpnost in spoštovanje ter spodbujati boljše razumevanje EU, njenega nastanka in razvoja, vrednot, institucij in pristojnosti ter spodbujati aktivni dialog med državljani EU; ker je mogoče dejavnosti v okviru tega programa razumeti kot del neformalnega vseživljenjskega izobraževanja na področju državljanstva;
- C. ker želi kampanja „en evro na državljana“ za program Evropa za državljane poslati močno simbolično sporočilo o upoštevanju mnenj državljanov v Evropi;
- D. ker sedanje naraščanje evroskepticizma (ki ga odražajo protievropske sile, ki postavljajo pod vprašaj sam obstoj evropskega projekta, in ki je nedavno dosegel vrhunec z glasovanjem v prid izstopa Združenega kraljestva iz EU), poudarja pomen takih programov in povečuje potrebo po oblikovanju skupne evropske identitete, razmisleku o razlogih, zaradi katerih je Evropska unija izgubila kredibilnost, spodbujanju aktivnega državljanstva in začetku poglobljene razprave o evropskih vrednotah, v katero naj bo vključena celotna družba in institucije, ter kampanje usposabljanja o delovanju institucij EU, pri čemer bi morali poudariti priložnosti, ki jih prinaša članstvo v EU;
- E. ker je pred pristopom države k Evropski uniji potrebna temeljita, celovita priprava, ki zajema vprašanja spomina, soočenje s preteklostjo ter zagotavljanje aktivne udeležbe državljanov v javnem življenju v državi;
- F. ker so institucije EU v skladu s členom 11 PEU zavezane dajati državljanom in predstaviškimi združenjem možnost javne izmenjave mnenj glede vseh področij delovanja Unije; ker ta določba vsebuje tudi obveznost institucij EU, da vzdržujejo odprt, pregleden in reden dialog s civilno družbo, ter dolžnost Komisije, da izvaja obsežna posvetovanja z udeleženi stranmi;
- G. ker člen 20 PDEU vzpostavlja temeljni status državljanstva Unije in podrobno opisuje z njim povezane pravice in ker so boljše razumevanje EU ter njenih vrednot pomembni pogoji za omogočanje državljanom, da v celoti uživajo svoje pravice;
- H. ker so aktivno državljanstvo, državljanska vzgoja in medkulturni dialog ključni za oblikovanje odprte, vključujoče in odporne družbe;
- I. ker sedanji program temelji na členu 352 PDEU, ki Evropskemu parlamentu daje le pravico, da izraža svoje mnenje v okviru postopka odobritve, in ki mu je Evropski parlament ob predložitvi predloga Komisije odločno nasprotoval, saj je močno v nasprotju z demokratično naravo programa;
- J. ker sta se z naknadnim ocenjevanjem, ki ga je izvedla Komisija, potrdila pomembnost ciljev programa in dejstvo, da je program zato, ker se razlikuje od drugih programov v smislu njegovega področja uporabe, ciljev, dejavnosti in ciljnih skupin, omogočil pobude, ki se sicer ne bi mogle financirati drugje;
- K. ker so se po zmanjšanju proračuna na podlagi pogajanj o večletnem finančnem okviru

za obdobje 2014–2020 finančna sredstva za program Evropa za državljane zmanjšala za približno 29,5 milijona EUR in ker omejena finančna sredstva v višini 185,47 milijona EUR za program predstavljajo samo 0,0171 % večletnega finančnega okvira;

- L. ker je moč opaziti, da države članice pogosto odstopajo od sofinanciranja teh projektov in da so pri evropskih projektih z visoko stopnjo sofinanciranja lokalni organi v težavah;
- M. ker se je zaradi zmanjšanja finančnih sredstev število projektov, ki so se lahko financirali leta 2014, zmanjšalo za skoraj 25 % v primerjavi s prejšnjim programom;
- N. ker neformalno in priložnostno učenje, prostovoljstvo, šport, umetnost in kultura ponujajo veliko priložnosti za državljansko vzgojo in aktivno državljanstvo;
- O. ker so za zmanjšanje prekrivanja in povečanje učinka programa potrebne dodatne sinergije z drugimi programi in boljša komunikacija z drugimi generalnimi direktorati;
- P. ker so dokazane koristi obstoječih mednarodnih partnerstev med mesti in občinami (partnerstva med mesti – mreže mest), ki krepijo medsebojno razumevanje med državljani ter spodbujajo prijateljstvo in sodelovanje;

Glavni zaključki

1. poudarja, da so celotna razpoložljiva sredstva (185,47 milijona EUR) za edini program, ki se v celoti posveča evropskemu državljanstvu, tj. program Evropa za državljane, zanemarljiva v primerjavi z drugimi izobraževalnimi in kulturnimi programi, kot sta Ustvarjalna Evropa (1,46 milijarde EUR) in Erasmus+ (14,7 milijarde EUR), in s tem ne doseže visokih pričakovanj prijaviteljev;
2. pozdravlja dejstvo, da je program Evropa za državljane, namenjen premostitvi vrzeli med institucijami EU in evropskimi državljani, v prvih dveh letih novega ciklusa financiranja očitno dobro potekal, z naraščajočim številom kandidatov, visoko kakovostjo projektov in njihovim doslednim izvajanjem;
3. priznava, da je glavna ovira za uspešno izvajanje programa nezadostna dodelitev finančnih sredstev, in obžaluje, da so se v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 zmanjšala za 13,7 %, zaradi česar se je bistveno zmanjšalo število projektov, ki jih je mogoče financirati, kar pomeni, da ni mogoče zadovoljiti velikega povpraševanja, to pa povzroča razočaranje med kandidati s koristnimi projekti;
4. ugotavlja, da je zaradi proračunskih omejitev skupno število financiranih projektov premajhno, da bi lahko dosegli ambiciozne cilje programa, in da se je leta 2015 lahko financiralo samo približno 6 % projektov evropskega zgodovinskega spomina in državljanske udeležbe, kar je zelo malo v primerjavi z rezultati programa Ustvarjalna Evropa za isto leto (19,64 % za program Kultura in 45,6 % za program MEDIA); navaja, da bi bilo treba v skladu z ambicijami programa znatno povečati finančna sredstva za ta dva sklopa programa Evropa za državljane;
5. priznava uspeh projektov partnerskih mest po vsej EU ter poziva države članice, naj promovirajo program med občinami in olajšajo sodelovanje;
6. pozdravlja glasilo Europe for Citizens (Evropa za državljane) in podatkovno zbirko o financiranih projektih, ki jo je začela pripravljati Komisija;

7. poudarja dejstvo, da imajo nacionalne kontaktne točke programa Evropa za državljane pomembno vlogo pri ozaveščanju ter zagotavljanju podpore in smernic morebitnim prijaviteljem (zlasti prvič sodelujočim prijaviteljem v ciljnih državah), pa tudi evropskim in nacionalnim združenjem lokalnih in regionalnih vladnih organov ter organizacijam civilne družbe;
8. pozdravlja multidisciplinarni pristop programa, njegov jasen in enostaven prijavitni obrazec, njegove jasne in preproste zahteve glede poročanja ter njegovo osredotočanje na posebne dejavnosti;
9. pozdravlja dejstvo, da so prednostne naloge, določene za oba sklopa programa, „evropski zgodovinski spomin“ ter „demokratsko delovanje in državljanska udeležba“, ki so se prej vsako leto spreminjale, odslej večletne in bodo veljale za celotno preostalo obdobje programa (2016–2020);
10. priznava, da je učinek programa še vedno razmeroma velik, kar kaže dejstvo, da je bilo leta 2015 po ocenah 1.100.000 udeležencev vključenih v 408 izbranih projektov; meni tudi, da veliko število vlog – 2087 leta 2014 in 2791 leta 2015 – in kakovost projektov kažeta na veliko zanimanje za program in na to, da bi morali zanj nameniti več človeških in finančnih virov ter tako podpreti več projektov;

Priporočila

Pravni vidiki izvajanja

11. priporoča, naj se naslednja generacija programa Evropa za državljane sprejme s pravno podlago, ki bo Evropskemu parlamentu omogočala, da enakopravno s Svetom sodeluje pri sprejemanju programa kot zakonodajalec v okviru rednega zakonodajnega postopka; spodbuja Komisijo, naj razmisli o možnih rešitvah za uresničitev tega cilja;

Finančni vidik izvajanja

12. meni, da so bili visokokakovostni projekti, kot so projekti evropskega zgodovinskega spomina in civilne družbe (s 6-odstotno stopnjo uspešnosti v primerjavi z 19,64-odstotno za program Kultura in 45,6-odstotno stopnjo uspešnosti za program MEDIA v okviru programa Ustvarjalna Evropa), zavrženi, ker v okviru programa Evropa za državljane ni bilo dovolj finančnih sredstev; meni, da bi bilo ob upoštevanju odločilne vloge tega programa kot predpogoj za udeležbo državljanov v demokratičnem življenju Unije potrebno znatno povečanje proračuna za doseg višje ciljne stopnje; zato poziva Komisijo, Svet in države članice, naj proučijo možnost zagotovitve finančnih sredstev v skupni višini približno 500 milijonov EUR za program Evropa za državljane v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira, kar je samo en EUR na državljana;
13. priznava skupni cilj in morebitne sinergije evropske državljanske pobude in programa Evropa za državljane, da se državljanom omogoči, da neposredno sodelujejo pri oblikovanju politik EU; vendar poziva Komisijo, naj zagotovi, da se evropska državljanska pobuda ne bo financirala iz omejenega proračuna programa Evropa za državljane, kot je to sedaj, ter poziva države članice, naj bolj sodelujejo pri finančni podpori obeh programov;
14. ugotavlja, da bi bilo treba pri sistemu pavšalnih zneskov ali pavšalnega financiranja upoštevati razlike v cenah v EU, ki so odvisne od življenjskih stroškov v državah

članicah; priporoča ponovno proučitev tega sistema in zmanjšanje predhodnega financiranja, da se zagotovita trajnost financiranih projektov in dolgoročnejša podpora sodelovanju med lokalnimi upravami ali organizacijami ter da se zlasti manjšim organizacijam z omejeno finančno zmogljivostjo in udeležencem s posebnimi potrebami omogočijo boljše možnosti za sodelovanje;

15. prosi Komisijo in Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo, naj redno ocenjujeta, kakšen učinek imajo številne proračunske ureditve na prosilce in morebitne upravičene prosilce; zlasti prosi za oceno, ali so zaradi nižje stopnje predhodnega financiranja (s 50 % na 40 % za projekte in z 80 % na 50 % za nepovratna sredstva in nacionalne kontaktne točke), uporabljene leta 2015 zaradi akutnega pomanjkanja odobritev plačil, potrebe po sofinanciranju in zaradi uporabe enakih meril, ne glede na dejanske življenjske stroške in geografsko oddaljenost, morda nekatere oblike organizacij in določene države članice bile – in so še – v slabšem položaju; poziva, naj poleg tega razvijeta dodatne strategije za približevanje evropskih institucij državljanom in državljanke boljše obveščata o različnih politikah EU;
16. ugotavlja, da bi bilo treba v sistem pavšalnih zneskov vključiti dodaten parameter za boljše vključevanje ljudi s posebnimi potrebami, saj je prav za vključevanje invalidov potrebnih veliko več zaposlenih, pogosto pa so potrebni tudi dodatni ukrepi, ki so povezani z višjimi stroški;
17. poudarja, da nepovratna sredstva za poslovanje zagotavljajo neodvisnost upravičencem (tj. možganskim trustom) ter nudijo možnost dolgoročnega načrtovanja za izvedbo dejavnosti z vizijo in razvoj strokovnega znanja; priporoča uporabo posebnih meril, kazalnikov in letnega poročanja za spremljanje napredka pri doseganju njihovih ciljev in za zagotovitev, da ti sistemi financiranja ne povzročajo odvisnosti upravičenca od Komisije;
18. poziva Komisijo in Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo, naj javno poročata o stroških, nastalih v okviru sklopa 3 (Horizontalni ukrep – Ovrednotenje – Analiza, razširjanje in uporaba rezultatov projekta);
19. poziva Komisijo in Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo, naj v poročilo o vmesni oceni, ki mora biti pripravljeno do 31. decembra 2017, vključita temeljito oceno o finančnem izvajanju in proračunskem izvrševanju programa in naj pri ponovni določitvi bodočih ciljev in prilagoditvi proračunski zahtev za program v naslednjem večletnem finančnem okviru upoštevata njene izsledke;

Vidiki usklajevanja in komuniciranja

20. poziva Komisijo, naj vse koristne informacije v zvezi s programom Evropa za državljanke (vodnik po programu, prednostne naloge, razpisi za zbiranje predlogov, sedanji in pretekli projekti, rezultati in pridobljena spoznanja, glasilo), skupaj z vsemi programi, ukrepi, nepovratnimi sredstvi in strukturnimi skladi, ki spadajo v okvir evropskega državljanstva (kot sta evropska državljanstva pobuda in evropska prostovoljska služba), zbira na edinstvenem, uporabnikom prijaznem komunikacijskem portalu (spletna platforma „vse na enem mestu“), dostopnem tudi invalidom; priporoča, da se ta platforma uporablja kot javni register kontaktnih podatkov upravičencev in kot orodje za dostopanje do opisov projektov in iskanje partnerjev v drugih državah;

21. poudarja, da bi morali primerno odgovoriti na zavrnjene prošnje, in sicer z razlogi za zavrnitev, zlasti če vlagatelj prošnje prosi za pojasnilo; predlaga, naj se, v kolikor je to mogoče, iz podobnih zavrnjenih prošenj izluščijo prednostna vprašanja;
22. poudarja, da so določeni cilji programa Evropa za državljane podobni ciljem Evropske državljanske pobude ali jih dopolnjujejo, zlasti v okviru težnje po večji vključenosti državljanov v delo EU; zato meni, da si je treba prizadevati za skupni pristop pri oblikovanju politik EU za udeležbo državljanov in participativno demokracijo, podprto z dosledno strategijo obveščanja, da bi se pod eno streho združili vsi programi Komisije v zvezi z evropskim državljanstvom, po možnosti s spodbujanjem in krepitvijo neposrednih izkušenj in sodelovanja državljanov;
23. poudarja, da je treba oblikovati odprt seznam potencialnih partnerjev v vsaki državi članici, da bi se olajšalo sodelovanje med tistimi, ki želijo dostop do programa Evropa za državljane;
24. priporoča tudi vzpostavitev spletne platforme za glavne organizacije, ki so dejavne na področju državljanstva in imajo koristi od programa, za zbiranje primerov dobre prakse, krepitev zmogljivosti in povečanje prepoznavnosti zaključenih projektov;
25. poziva Komisijo, naj izboljša prepoznavnost programa in javnost bolje seznanj z njegovimi cilji, in sicer z izvajanjem vključujoče komunikacijske strategije za evropsko državljanstvo (z uporabo družabnih omrežij, radia, televizijskega oglaševanja in oglasnih panojev), okrepitevijo lokalnega delovanja z aktivno vključitvijo nacionalnih kontaktnih točk ter stalnim posodabljanjem vsebine in doseganjem novih ciljnih skupin v sodelujočih državah, zlasti tistih, kjer je stopnja udeležbe nizka, ter mladih, invalidov in ranljivih oseb;
26. meni, da je treba program uporabiti tudi za obveščanje javnosti o možnostih za sodelovanje, ki že obstajajo v Evropski uniji, kot so evropska državljanska pobuda, državljanski forumi in javna posvetovanja, da bi tako povečali ozaveščenost javnosti o možnostih neposredne udeležbe v institucionalnem okviru EU;
27. poziva sodelujoče države, ki tega še niso storile, naj določijo nacionalno kontaktno točko; priporoča okrepitev usklajevanja in sinergije med temi državami, državami članicami in Komisijo;
28. priznava, da je največji izziv doseči sedanje ambiciozno zastavljene cilje z omejenimi sredstvi, ki so na voljo; poudarja, kako pomembne so države članice, regije in lokalne vlade za večjo učinkovitost in priljubljenost programa, tudi z boljšim izkoriščanjem potenciala nacionalnih kontaktnih točk, da se jim omogoči izmenjava izkušenj s subjekti, ki so odgovorni za podobne projekte, na primer Erasmus+ in Ustvarjalno Evropo; spodbuja Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo, naj, kjer je mogoče, išče sinergije s programi EU, kot so Ustvarjalna Evropa, Erasmus+ in Evropski socialni sklad, da bi dosegli največji učinek;
29. poziva Komisijo, naj si še bolj prizadeva za poenostavitev upravnih postopkov, glede na to, da zlasti male organizacije včasih težko izpolnijo formalne zahteve in da zaradi birokratskih razlogov ne bi smele biti diskriminirane;
30. priporoča, naj se sredstva, dodeljena za komuniciranje, ne uporabljajo za financiranje

institucionalnega obveščanja o prednostnih nalogah Unije, kot je zdaj določeno v členu 12 sedanjega programa, temveč za obveščanje o samem programu v sodelujočih državah, zlasti tistih, ki v katerih je stopnja udeležbe nizka;

Usmeritev in posebni cilji programa

31. priporoča, naj se pri naslednji generaciji programa formalizira večletni pristop pri določanju prednostnih nalog ter povečajo sinergije med sklopoma in sestavnimi deli programa; poudarja, da bi bilo treba strukturo programa spremeniti tako, da ne bi povzročila zmede pri končnih uporabnikih in torej zmanjšala njegov učinek;
32. pozdravlja močno osredotočenost na državljane in družbene vidike EU, kar omogoča institucijam EU, da v praksi neposredno sodelujejo s civilno družbo; v okviru prednostnih nalog programa poudarja pomen projektov, ki se osredotočajo na trenutne izzive za Evropo, tj. na vprašanja, kot so raznolikost, migracije, begunci, preprečevanje radikalizacije, spodbujanje socialne vključenosti, medkulturni dialog, reševanje finančnih problemov ter opredelitev skupne evropske kulturne dediščine; poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo povezave med prednostnimi nalogami in politikami programa, povezanimi z evropskim državljanstvom, ter vsakdanom evropskih državljanov;
33. zagovarja stališče, da bi moral biti program usmerjen v večji krog udeležencev, zagotavljati udeležbo ljudi s posebnimi potrebami, spodbujati sodelovanje marginalnih ljudi in ljudi brez volilne pravice, vključno z migranti, begunci in prisilci za azil;
34. meni, da bi moral program, kjer je to ustrezno, temeljiti na že obstoječih uspešnih lokalnih pobudah, kot je partnerstvo med mesti;
35. poudarja potrebo po razvoju evropske identitete v okviru sklopa „evropski zgodovinski spomin“, ki bi morala biti usmerjena v prihodnost in ne le v preteklost, pluralistična, medkulturna in odprta za migracijske tokove in vplive z ostalih delov sveta, s ciljem uresničitve splošnega povezovanja, ki bo temeljilo na evropskih vrednotah ter evropski posvetni in duhovni dediščini; poudarja, da je pomembno poskrbeti, da se zgodovina ne bo uporabljala za razdvajanje, temveč za obravnavanje sodobnih izzivov z obzirno razlago in spretnimi ciljnim izobraževalnimi programi; poudarja pomen spodbujanja medgeneracijskih projektov, ki omogočajo izmenjavo izkušenj med starejšimi in mlajšimi generacijami;
36. poudarja, da je treba spodbujati projekte, ki uvajajo nove oblike razprave z državljani ter katerih format in slog sta privlačna, pristop, ki mu sledijo pa večdimenzionalen;
37. predlaga, da Komisija vsako leto objavi zbirno poročilo, ki bo vsebovalo najpomembnejše predloge za izboljšanje evropskega projekta, ki jih sporočijo udeleženci v projektih, financiranih iz programa Evropa za državljane;
38. poudarja, da je treba program obogatiti s predlogi v zvezi udeležbo državljanov v demokratičnem procesu in pri sprejemanju odločitev v EU, in sicer na način, ki bo prispeval h krepitvi možnosti državljanov, da uveljavljajo svoje pravice, na primer z izvajanjem e-demokracije; poudarja, da bi morale Unija in države članice v ta namen oblikovati ukrepe in politike za krepitev prenosljivih spretnosti kritičnega in ustvarjalnega razmišljanja ter digitalne in medijske pismenosti, vključenosti in

radovednosti pri svojih državljanih, zlasti otrocih in mladih, da bodo znali sprejemati informirane odločitve in pozitivno prispevati k demokratičnim procesom;

39. poudarja, da bi s sodelovanjem držav, ki želijo postati članice EU, v programu dosegli boljše medsebojno razumevanje in tesnejše sodelovanje; priporoča večjo internacionalizacijo programa, zlasti s povabilom vsem državam Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), Evropskega gospodarskega prostora (EGP), državam pristopnicam in državam kandidatkam, naj združijo moči z državami članicami EU pri prijavi na projekte, ter poziva k večjemu sodelovanju med nevladnimi organizacijami iz EU, državami vzhodnega in južnega partnerstva in morebitnih kandidatk, da bi EU približali državljanom; priporoča spodbujanje sodelovanja med organizacijami v EU in sosednjih državah na področju evropskih vrednot;
40. poudarja, da je treba razvijati partnerstva med mesti in se pri tem osredotočati na to, kako bi bilo mogoče program v večji meri uporabljati, na njegovo promocijo in rezultate, vključno z namenjanjem ustreznih finančnih sredstev;

o

o o

41. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.